

Johann Rörentorph   Christoph Bonorden

Disputatio luridica, De Donationibus

Rostochii: Pedanus, 1624

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn730921182>

Druck   Freier Zugang

Schenkungen

Ant.
Körntorp Bonorden.
jhr. 1624.

Disputatio Juridica 25
DE
DONATIONIBUS.

QUAM

Duce Jehovâ, & auspice Christo
in Florentissimâ Rosarum Academia

SUB PRÆSIDIO

JOHANNIS Kœrentorphy/
Lipp. VVestph.

Dnn. Collegis ventilandam
exhibet

CHRISTOPHORUS Bonorden
Buckenburgicus.

*Est res sanctissima civilis sapientia; qua pretio nummario non
æstimanda, Ulpian, in l. i. §. 5. ff. de Extraordinar.
cognit.*

ROSTOCHII,

Typis Joachimi Pedani, Anno 1624

*Præstantissimo, Literatissimo & Excellen-
tissimo viro,*

Dn. CHRISTOPHORO Bohnen/
Illustrissimi ac Generosissimi Comitis ac
Domini, Domini JUSTI-HERMANNI, Comitis Hol-
statiæ, Scaumburgi & Sternbergæ, Dynastæ in Gehmen
& Bergen &c. Secretario dignissimo, cognato &
compatri meo æternum honorando,

UT ET

*Speculatissimis ac virtutum variarum fulgore
fulgentissimis viris,*

Dn. ADOLPHO Cassenberg/ civitatis
Buckeburgensis Senatori, ac civi pri-
mario, cognato ac compatri itidem
colendo:

Dn. VVILHELMO Bonorden/ dicti
Comitis Præfecto frumentario fidelis-
simo, Parenti meo filialis observantiæ
cultu prosequendo.

Dnn. fautoribus & respectivè parentibus, pietatis
& reverentia studio officiosè colendis,

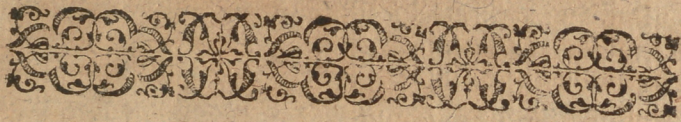
hanc juris disceptationeulam, in singularis
observantiæ symbolum, & qualiscunq;
diligentiæ testimonium

Inscribo & offero,

Christoff Bonorden/ Auct. & Resp.

Thesis I.

Ateriam donationis multi suis scriptis exposuerunt, ita ut ijs, qui cum Atheniensibus in nulla re alia tempus à se benè, collocari existimant, quam si aliquid subinde novi dicatur & audiatur, actum agere videri possim, dum the-mata hæc de donationibus concinno, & in publicum emitto. Verùm enimverò quod in divite aliqua metalli vena contingit, ut quò plus argenti est erutum, eò plus subindè reperiatur; quod in fontium sit scaturigine, ut nunquam deficiant, neq; aquis inde profluentibus exhauriantur, quod deniq; in pingui solo accidit, ut iteratis sationibss & messibus nihil de sua perdant ubertate. Idem in hac nostra materia evenit, ut quo plures de eà scribuntur scriptiq; sunt hæcenus tractatus, imò & integri libri, eò plures scribendi relinquuntur. Abundè satis eam explicarunt veteres Jcti, nec tamen idcirco reprehendimus, sed potius laudamus & Neotericorum lucubrationes; imò cuivis notum, quod variorum scriptorum (quorum nomina hùc referre odiosum foret) opera, magni æstimentur ac in pretio nobis sint, licet in illis nihil sit scriptum, quod non ante ipsos alij totidem sententijs & verbis exposuerint. Quare neminem fore arbitror, qui meum hoc institutum iniquo accipiat animo, sed singulos serena ac hilari fronte id accepturos, confido.

2. Cum autem in omni dissertatione primum omnium definitio necessaria, attestante communi literatorum sensu & consensu, Cic. 1. *Offic.* unde eam quidam elegantissima similitudine indignant anchorarum omnium firmissimam, sicut enim anchora in procellosa maris agitati tempestate fluctuantem sistit naviculam: sic definitio in tanta rerum confusione & confusione errantem vagantemq; sistit animum ut cui adhæreat demùm reperiatur; ideò haud inexcusinnè generalem donationis definitionem præmitto.

A 2

3. Defi-

3. Definitur in genere donatio (quæ nomen suum trahit à dono, quasi doni datio *l. senatus 35. §. 1. ff. de mort. caus. donat.*) actus, quo res relativè sive ob causam vel simpliciter in aliquem volentem conferuntur Gometz. 2. *var. resol. 4. in pr. & n. 1. Clar. 4. sent. §. donatio q. 1.* aliter Wesenb. *Instit. b. & in par. ff. n. 2.* Estq; donatio originis, per se nudè considerata, in natura fundata, neq; alijs gentibus prorsus fuit incognita, verùm ratione modi donandi, eam juris civilis esse astruimus. *pr. Inst. hinc ibid. Giph. Hillig. lib. 5. Donell. Enucl. c. 2. lit. b.*

4. Dividitur autem in veram sive propriam, & in minus propriam sive conditionalem, *l. 1. ff. b. t. Moz. de donat. n. 3.* hæc latè sumptâ vocula, *l. 1. verb. hac non propriè. ff. eod.* communiter mortis causa donatio nominatur. *tot. tit. ff. & C. de donat. caus. mort.* de hac infra pluribus agetur: Illa inter vivos nuncupatur *tot. tit. ff. & C. & §. 2. Inst. b. t.* de quâ priùs dicetur.

5. Et hæc à varijs variè definiri solet, quas definitiones singulas hinc recensere nimis prolixum foret, placet nobis definitio à Hostiens. *in summ. sua extr. de donat.* posita; quâ definitur rei licita, nullo jure cogente, ex mera liberalitate facta collatio; quæ fundata in *l. donari ff. b. t. l. donari ff. de R. J. §. alià Inst. b. t.* licita dicitur ad differentiam illicitarum rerum quæ non possunt vendi *l. sæpè, §. veneni ff. de contrab. emp. l. juijur. C. de furt.* item ad differ. rerum sacrarum, & earum quæ sunt extra commercia hominum, neq; hominibus applicari possunt *§. 1. & 2. Inst. de inutil stipul.* de quibus paulò post fusiùs, ubi tractabitur materia donationum; Nullo jure cogente additur, quia nemo ex necessitate liberalis existit, *l. rem legatam. 18. in fin. ff. de legat. adim. l. 29. ff. b. t.* Liberalitate ponitur, ut distinguatur à remuneratoria, in qua considerantur merita *L. Aquil. ff. eod.*

6. Donare regulariter possunt omnes; dñm liberamq; rerum suarum administrationem atq; consensum habentes, *arg. l. in re mandata 21. C. mandat.* nisi nominatim prohibeantur, *arg. l. 12. in pr. ff. de judic. l. 43. §. 1. ff. de procur. l. 1. §. 1. ff. de procur. l. 1. §. 1. ff. de test. vel naturi, aut lege ipsâ Dd. comm. ad tit. ff. & C. b.*

7. Naturâ prohibetur 1. furiosus, dixi enim voluntatem ac consensum requiri; furiosi autem consentire nequeunt, quia nulla ipso-

rum

rum voluntas, nulla mens § *prætere a Inst. quib. non est permis. fac. test.*
nullus animi sensus, *l. si cum dotem 22. §. si maritus 7. ff. solut. matrim.*
& habentur loco absentium, in ijs, quæ animi requirunt præsentiam
l. ubi non voce 124. ff. de R. J. proinde donare non poterunt. Si ta-
men non continua mentis agitatione agitentur, sed perspicuis gau-
deant intervallis, sanaq; mente & iudicio remittente furore utantur,
non est dubitandum, quin intra hoc tempus acta valeant, *per l. fu-*
riosum 9. ubi Dd. C. qui testam. fac. poss. l. divus 14. ff. de offic. præsid. idem
quoq; dicendum erit de mente capto, *per l. 23. §. 1. ff. h. t.*

8. Cum etiam infantes nihil intelligant, & pro absentibus re-
putentur *l. coram Titio 209. ff. de V. S.* meritò furioso comparantur
§. pupillus 9. Inst. de inutil. stipul. l. quod infans. 60. ff. de R. V. arg. l.
sancimus in pr. C. ad SC. Trebell. Pariter & furioso æquiparatur Ebrius
ad exilium usq; mentis, cuius neq; pes, neq; mens, suum satisfacit
officium, qualis fuit Chremes Terentianus *in Eunuch scen. 5. act. 4.*
ideò & par de his iudicium erit; *vid. Anton. Hering. de fidejuss. c. 7.*
n. 120. & seqq.

9. Nec aliena ab hoc loco est disceptatio; an mutus & surdus
donare possint? placet nobis negantium Responsum cum communi
Dd. schola; cujus fundamentum Mercuriale, firmamentum legale pe-
tinus *ex lege 10. C. qui testam. fac. poss.* ubi disertis verbis distinguitur
inter mutum & surdum simul à natura; & ex accidenti, cui infortuniū
quoddam sive superveniens morbus, & vocem abstulit & aures
concluserit: ita ut illi; donationem celebrare indistinctè interdicatur,
huic nonnunquam concedatur; ratio diversitatis hæc colligitur *ex*
ead. l. quod hic fortè literas sciat; ille verò eas discere non potuerit.

10. Lege donare prohibentur servi, *l. contrai 28. §. si filius. 2. ff.*
de pact. l. 1. §. 1. ff. quæ res pign. dar. poss. qui cum nihil possident, sed
potius possidentur, ideò donare nequeunt; Nostris verò temporari-
bus gentilitiâ illâ servitute sublata, res proprias donare omninò illis
permisum est.

11. Filijsfam. quoq; donare nequeunt; etiamsi liberam peculij
administrationem habeant, *l. 7. ff. h. t.* nam perdere potius, quàm
donare videntur, quod eis minimè concessum *d. l. 7. in pr.* excep-
tis certis casibus in *eād. l.* expressis, quibus rectè donare possunt,
utpote, si iusta ratione moti donent *d. l. §. 1. si pater consentiat, sive*

nominatim adijciat liberè eos donare de peculio concessio, posse, *l. 2. in pr. ff. de donat.* quo tamen casu pater donasse censetur *l. 9. §. quod filiusfam. 2. ff. eod.* si sit filius senator, vel alterius dignitatis *d. l. 7. §. 3.* si deniq; peculium castrense vel quasi habeat, in quo nuntium jus patris est *l. 3. in fin. C. de cast. pec.* sed liberam potestatem disponendi, adeoq; donandi concessam habet *l. 2. C. d. t. l. 7. §. fin ff. b. t.*

12. Num autem idem jus obtineat in bonis filijam. adventitijs multum ambigua quaestio est? Affirmantium saluto castræ, hac tamen cum clausula, si ei à quopiam bona quædam ea conditione, ne in ijs pater usumfructum haberet, relicta sint, tum enim æquè in illis facultas donandi conceditur, ac in Castrensi, vel quasi *Nov. 117. c. 1. §. 1. si sc. prius ad perfectam pervenerit ætatem.* Et hanc communem esse Dd. sententiam testatur clarè clarissimus Clarus *lib. 4. sent. §. donatio. q. 6. n. 2.*

13. Consimiliter pupilli, uti regulariter sine tutoris autoritate non obligantur *tot. tit. Inst. ff. & C. de autor. tut.* ita & donare ventantur, *l. 11. ff. de A. R. D.* adeo ut nec tutoris autoritate convalideatur, nisi parentibus vel cognatis pupillus solennia quædam munera tutore auctore mittat, vel simile quid præstet, *l. cum plures 12. §. 3. ff. de admin. & peric. tutor.*

14. Minores item 25. annis sine curatorum assensu, si quos habent, res mobiles firmiter ac irrevocabiliter non donant, nisi majores facti, donationem habuerint ratam: *arg. l. 1. & 2. C. si major fact. rat. hab.* immobiles verò res à dominio suo sine decreto alienare, planè non possunt *l. 4. l. 6. C. de pred. & alijs reb. min. sine decret. non alien.*

15. Pari ratione & prodigus, qui neq; tempus neq; finem expensarum habet, sed bona sua dilacerando & dissipando profundit, *l. 1. ff. de curat. furios.* cuiq; bonis interdictum est, donator esse non poterit; quippe qui furioso æquiparatur, in eo quod utriusq; nulla sit voluntas, *l. 40. ff. de R. J.* in eo autem differunt, quod furiosus ne quidem contrahendo sibi acquirat; prodigus verò contrahendo alium sibi obliget, *l. 6. ff. de V. O.* Quatenus igitur prodigus contrahendo suam conditionem facit meliorem non furioso, sed pupillo assimilatur *l. 9. §. 7. ff. de R. C.* An verò ipso jure bonis prodigo sit interdictum, vel magistratus tandem decreto intercedente contraverti

verti quam maximè constat? Tentabimus num defendi possit, duo ista conjungenda esse, Legem seu Jus, & magistratum. Lex enim jubet, ut prator causa cognita bonis interdicit; Ant. Matth. *disp. 8. de fund. jur. alit. jac. tb. 11.*

16. Porro Rei capitalis criminis qui sunt, post contractum crimen non rectè donant, si condemnatio subsequuta fuerit *l. 15. ff. b. t. l. 24. C. de donat. int. vir. & ux.* Quod de jure novo ex quo neq; bona *Auth. bona C. de bon. damnat.* neq; libertas *auth. sed hodie C. de don. int. vir. & ux.* damnatis auferuntur, videtur correctum, *Wes. in par. ff. b. t. n. 7. in fin. licet ex l. 2. & 4. C. de bon. prescript.* contrarium adstrui possit. *Gail. de p. p. c. 19.* Interim tamen si crimen perduellionis (etiã si nondum postulatus vita decesserit) contractum sit, ratæ donationes esse non possunt, *l. 31. §. fin. ff. b. t. l. pen. & ult. ff. ad L. Jul. maj. l. 5. §. 4. C. cod. l. 9. §. 2. C. de bon. prescript.*

17. Insuper & pater sub relatione ad filium quem in potestate habet, inter personas prohibitas à plerisq; refertur, quia quod illis liberis donatur, statim parentibus acquiritur *l. 17. in fin. C. b. t.* sicq; sibi ipsi donaret; Excipiunt tamen dotem, cui hodiè exequata donatio propter nuptias, *Nov. 97. l. ult. C. de collat. bon.* ratio exceptionis, quia dos non tam filix cedit, quàm marito ejus, qui dotis sit dominus subtilitate juris *l. 75. ff. de jur. dot. l. 30. C. eod.* hinc dos data filix, dicitur abscedere à bonis patris *l. 14. ff. ad L. Falcid. l. ult. ff. de collat. dot.* quod nonnulli adeò extendunt, ut ne juramento confirmari talis donatio possit; à quibus *Diss. Gail. 2. O. 38. n. 7. Myns. 2. O. 33. n. 5. Clar. d. l. q. 4.*

18. Alia quoq; est ratio in sumptibus quos pater filio studiorum gratia subministravit, dum enim illos exponit, non tam donare quàm debita prestare vel exsolvere videtur, quippe quo jure censentur *ρεσιζεια*, sive alimenta; eodem & sumptus studiorum, *per l. 3. §. 2. & 5. ff. ubi pup. educ. l. 15. C. de negot. gest. l. fin. vers. ceterum, C. de aliment. pup. prestand.* At parentes ad alendos liberos naturali ratione obstricti sunt, *l. fin. §. 5. C. de bon. qua liber.* E. præterea ex eadem propositione colligitur quod quemadmodum *ρεσιζεια*, non computantur in divisionem, ita nec sumptus ad studia impensos, ex ratione supra notata hac thes. quod scil. censeantur eodem jure; Et licet mortuo patre registrum extet, tamen remissos esse dicendum vide-

videatur, tum quemadmodum arma militaria à patre in militiam proficiscenti donata, cum fratribus communia non habet, nec conferre cogitur *l. 4. C. fam. ercisc.* ita nec filius ad musarum castra abiens ad hoc tenetur; cum inter se milites & advocati comparentur in jure *l. 14 C. de advoc. divers. judic. add. l. 50. ff. fam. ercisc.* nisi tamen inutiliter & in pelsimos usus eos collocavit filius, ac plus temporis in calice, quam Codice consumpserit; tunc enim cessante causa studiorum, meritò cessabit privilegium; Quod de sumptibus hic dixi, idem ad libros studiorum gratia à patre vel matre traditos sive emptos extendo, Menoch. 2. *A. 7. Q. cas. 131.* item ad expensas pro dignitate & honore doctoratus & c. subministratos per *l. 1. §. sed an. 15. ff. de collat. Schneid. ad §. quedam. 20. n. 42. Inst. de act. Duaren. c. 2. C. de collat. bon.* adde omninò Magnif. Dn. Ernest. Cothm. *Resp. jur. 3. n. 27.* illiusq; in responsi appendice, *n. 53.* & alios ab his relatos.

19. Postremò tutores, curatores & administratores civitatum donare nequeunt, siquidem res sibi commissas administrare non perdere debent *l. 16. C. de admin. tut. vel curat. l. 2. §. 8. de admin. rer. ad civ. pertin.* cujus occasione oportunè quæritur? An prælatus quilibet res Ecclesiæ, Princeps bona regni, irrequisito consensu subditorum, donationis titulo ab alienare ac in alium transferre possit? Neg. *c. nulli liceat §. alienationis & tot. tit. de reb. eccles. alienand. vel non alien. c. intellecto 33. extr. de jurejur. l. Imperatores. 37. ff. de pact. l. 1. §. 1. ff. de offic. procons.*

20. Neq; extra oleas vagabimur, si paucis inquisiverimus, utrum Sylvestro Pontifici, ejusq; successoribus seu Romanis Episcopis, Constantinus Magnus urbem Romam cum toto occidentali Imperio, omniq; jurisdictione ac potestate in secularibus donaverit, licet enim hæc quæstio ad materiam donationum maximè spectare videatur; attamen non incongruè etiam hic ea pertractatur; Negat. autem opinio hic ad palatum nostrum; ob rationes non ficulneas, sed herculeas; siquidem Historici uti Eusebius, Eutropius, Socrates, Sozomenus, Theodoretus, Rufinus & alij, qui partim seculo Constantini magni vixerunt, vitamq; illius accuratissimè descripserunt, qui etiam minima quæq; notarunt, minimè verò hujus immensa prodigalitaris mentionem faciunt. Verisimile verò non est, velle quempiam diligentem historicum minima quævis enarrare & majora

ra

ra silentio involvere; quod verò verisimile non est, nec probabile censetur, *l. 13. de probat.*

21. 2. Falsitas hujus donationis elucet inde, quod falsis ac planè diversis testimonijs eam Episcopi Romani probare conantur. Ali- ter à Melchiade sive potius Miltiade Sylvestri antecessore in *c. futu- ram. 12. q. 1.* aliter in *c. Constantinus dist. 96.* aliter à Nicolao 3. in *c. fundamenta 17. in 6.* profertur; Constat autem diversitatem scriptu- ræ nihil firmitatis habere, *l. scripturae diversae 14. C. de fid. instrum.* neq; quicquam certitudini magis contrarium quam variationem; clement. *1. de renunciat.* non enim ex pluribus causis res nostra esse potest, *l. 159. de R. J.* Testatur quoq; Colerus J.C. eximius, p. m- se vidisse Lipsiæ Decreti Exemplar manu scriptum, nec in eo, *c. Con- stantinus* inventum fuissè.

22. 3. Cum etiam manifestum sit Imper. ea bona ac jura quæ sc. imperij caput & cor tangunt, quæq; oisibus tantæ Majestatis im- pressa manent, vel etiam amplissimas ditiones expropriare seu in to- tum separare à corona & dignitate regia non posse; ideò neq; hanc prodigalitatem eum exercere potuisse unanimi suffragio itum est; nec enim imperium est in marsupio Principis, ut loquitur Bald. *in s. intellecto extr. de jurejur.* ita ut ejus jura pessundare & instar pecu- niæ per fenestram ejaculare liceat. Hinc verissimum esse autumo; quod ex actis vaticanis se hausisse testatur Bodin. Hanc fabulam longi temporis mendacia confinxisse *lib. 1. de republ. c. 9. pag. (mihi) 184. in fin. lin. antepen.* Hisce qui non exsatiavit stomachum adeat differentem fusissimè Theod. Rettinger in tractatu commendatione & lectione dignissimo de regim. secul. & Eccl. *lib. 1. class. 2. c. 8. n. 45. & mult. seqq.* ubi rationes dubitandi speciosas potius quam nervosas, apparentes magis quam urgentes solidè refellit ac repellit.

23. Quemadmodum autem non est omnibus donare permif- sum juxta hætenus dicta, ita quoq; nec omnibus donari leges con- cedunt, donari itaq; potest omnibus tam amicis *l. affectionis, 5. ff. h. t.* & necessarijs *l. data 27. C. h. t.* quàm ignotis *l. 29. C. h. t.* (quàl. Cu- jac. putat. Theodosium corrigere *l. 25. C. ejusd. tit.*) quam extraneis *d. l. 29. C.* tùm honestis personis, *d. l. affectionis 5. ff. h. t.* quam inho- nestis, *ibid.* adeoq; meretricibus *d. l. 5.* quæ licet turpiter faciant, quod sint meretrices: non tamen turpiter accipiunt, cum sint merce-

B

trices

erices Ulpian. in l. 4 §. 3. ff. de condit. ob turp. caus. De jure Divino
verò præsertim N. T. quo omnis turpis consuetudo 1. Cor. 9. ad Eph.
3. v. 3. & consequenter omnis donatio ob turpam causam, interdi-
cta est; hoc non procedit vid. plura ap. Giphani. ad l. 5. n. 5. ff. de do-
nat. tam præsentibus quàm absentibus l. 6. C. h. t. veluti per literas,
per epistolam l. 77. de R. V. l. 5. l. 13. C. h. t. nisi per legem prohibean-
tur arg. l. 43. §. 1. ff. de procur.

24. Prohibentur accipere donationem, infantes, cum enim in
omni donatio requiratur consensus, quemadmodum constat ex
supr. posita definitione, ac necessum sit, ut habeat rei, quæ sibi dona-
tur affectum, hic autem cum in infante, qui fieri non potest, desit, §.
9. Inst. de inutil. stipul. l. 5. ff. de R. J. qua de causa etiam furioso cui
eodem donari non potest, nisi ejus nomine curator rem accipiat l. 17.
ff. de curat. fur. comparatur l. 1. ff. de honor. poss. furios. infant. & c.
illi donari non potest, quamvis ejus nomine servus, quem idoneum
esse constiterit, rectè donationem acceptet l. 26. C. de donat. ac in-
fanti acquirat Cujac. in C. de donat.

25. Parili modo hæc donatio inter virum & uxorem constante
matrimonio non valet, utpote à ll. prohibita, l. 1. §. 3. §. sciendum &
tot. tit. ff. & C. & extr. de don. int. vir. & ux. idq; ob rationes in ci-
tatis ll. expressas, & ab Hospitalio versiculis hisce inclusas.

Idcirco leges uxorem interq; maritum

Dona vetant, ne sit venalis gratia lecta

Deteriorq; bonis, meliorem pellat avitia.

In donationibus verò remuneratorijs conjugum sive reciprocis se-
cus est, scil. ut liberis non existentibus prædefuncti bona ad supersti-
tem perveniant l. 12. C. de inoffic. testam. l. 7. §. 2. ff. de don. int. vir.
& ux. Gail. 2. O. 40. n. 7. Myns. 2. O. 33. n. 6. & seqq. Schneid. ad §. 2.
Inst. b. t. n. 61. & seqq. ubi plures limitationes videre licet, inter quas
haud postrema hæc est, si donans non fiat pauperior, nec donatarius
locupletior & c. An verò inter conjuges accedente juramento va-
leat & firmetur mirabile magnumq; Dd. certamen est? Affirmanti-
bus, nos conjungimus auth. sacramenta C. si advers. vendit. Gail. &
Myns. d. l. adde Bachov. in not. ad Treutl. vol. 2. disp. 19. th. 4. lit. c.

26. Neq; dubito donationem subsistere inter conjuges, per
quam ex consuetudine utiq; recepta in festo Nativitatis Christi do-
nant,

nant, lassens den heiligen Christ bescheren; eo namq; casu donatio potius ex pia gratulatione pro nato salvatore, quam ex liberalitate protecta censetur; Item donatio mariti senis vel ignobilis, facta uxori juveni vel nobili pro valida reputatur, si modò fiat in ipso actu dotis constituendæ, non verò constitutâ *Treutl. d. l. th. 4. lit. b. in fin.* Hunn. *ibid. th. 4. q. 25.* aliàs & donari non posse à cœlestis vel armata militiæ militibus focariæ seu concubinæ Dd. tradunt *per l. 2. C. de donat. int. vir. & ux. Brede Instit. b. t.*

27. Materia donationis sunt omnes res, quæ in commercium cadunt, sive corporales sive incorporales, sive mobiles sive immobiles, *l. 2. in pr. l. 9. ff. b. t. l. 1. 2. 3. l. cum res 22. C. eod.* modò donantis propriæ sint *l. 14. C. b. t. l. 54. ff. de R. j.*

28. Hic non inconsultè dilquiritur quæstio illa varijs Dd. opinionibus nobilitata & dubitationis plenissima, an scilicet omnium bonorum donatio valeat? Negativa quidem frequentata sed neutiquam probata, quam etiam tuentur Wesf. *in par. n. 5.* Schneid. *d. § 2. n. 86. Clar. q. 19.* Verum licet auctoritati horum Dd. nihil detrahamus, tamen homines tuere erroribus obnoxij, qui ut in plerisq; rectè sensere & dixere, ita in paucis dormitavêre juxta illud: Quandoq; bonus dormitat Homerus: Nam si penitus ll. textus & fundamenta introspexerimus, affirmantium opinio, quorum judicio & nos adhæremus, luce meridiana clarior evadet, *videl. l. 35. § sed & si quis 4. & seq. C. b. t. l. 8. C. de revoc. donat. l. 5. C. de inoff. donat. l. 17. § Lucius ff. que in fraud. credit. Coraf. 6. miscell. 17.* Bachov. ad *Treutl. d. l. th. 5. lit. c. & lit. d.* ubi accuratè distinguit tres casus circa donationem omnium bonorum tam præsentium quam futurorum, benè notandos; quem adi.

29. Ex eodem dubitationum fonte profluit & alia quæstio; quid nimirum sub appellatiene bonorum contineatur? Et statuimus ea donatione, quâ quis omnia bona simpliciter se donare dixit, jura quoq; & actiones contineri; neq; obstat, quod aliquando bona à juribus separari, & ista invicem separata & distinctim nominata legimus in multis J. Canonici capitibus; ad hæc enim generalis est responsio, quod multa sæpe in textibus, præsertim in Pontificum constitutionibus, non necessario, sed omnis dubitationis tollendæ gratia adjiciuntur, & quod verbum bonorum, aliquando strictissimè accipitur; speciales Responsiones ad singula cap: apud alios videre licet,

30. Hisce cohæret & hæc disquisitio; utrum Bona quondam Ecclesiæ donata, & ad Dei cultus, revera tamen profanos & falsos destinata, reip. vel privatorum impijs usibus hodiè cedant? Neg. Et ad pios & veros usus scil. sacri Ministerij, Academiarum & Scholarum piarum conservationem & instaurationem similesq; meritò converti adstruimus *l. 16. de usu & usufr. leg. l. 23. ff. de pollicit. arg. l. 1. l. 4. de admin. ad civit. pertin. R. Imp. de Anno 1555. S. diervell aber eßliche Stände.*

31. Insuper feudi alienatio, adeoq; donatio, quæ species alienationis, citra domini consensum, sive id fiat inter vivos, sive mortis causa, Vafallo interdicta est *c. 1. S. donare, 2. F. 9. t. tit. de prohib. feud. alien. 2. F. 52.* simile jus permulti statuunt in Emphyteusi, verum planè de ea contrarium esse constitutum, eamq; omninò rem alienabilem esse disputando defendi posse non dubitamus, adeò ut etiam domino non consentiente, Emphyteuta eam donare possit, quod probamus *per l. 1. C. de fund. patrim.* ubi Constantinus Imperator rescriptit Emphyteutam Reip. jus suum citra judicis voluntatem alteri donare posse. Idem igitur in privata Emphyteusi statuendum. Imò licet Emphyteutæ venditio esset interdicta (quod tamen non est sed requiritur consensus domini, non ut vendere liceat, sed ut ipsi potius, quam alij emendi potestas fiat, eoq; non tam requisitio consensus domini hæc est; sed simplex cercioratio, ut dominus intra duos menses alijs præferatur, *l. 3. C. de J. E. Bach. vol. 1. d. 29, tit. 13. lit. c.*) non tamen eo ipso donatio quoq; auferenda *l. fin. C. de præd. decurion. l. 71. S. fin. ff. de legat. 1.* ubi legato fundo vectigali non proprietas, sed jus quod in illis fundis quis habet legatum censetur. Legatum autem donationem esse probat *l. 36. de legat. 2. Gord. ad l. 219. n. 3. de V. S. Gail. 2. O. 25. n. 6.*

32. Modus seu forma donandi non semper eadem, specialem enim solennitatem donatio ferè non requirit, *Duar. c. 4. b. 11.* Et quamvis olim non aliter quam traditione aut stipulatione perficiebatur *l. 3. S. 1. ff. de O. & A. S. 2. Inst. eod. S. per traditionem Inst. de R. D.* tamen hodiè nudo pacto soloq; consensu perficitur *S. 2. I. b. 1. l. 2. S. 12. ff. eod. rei traditione impletur, aliud enim est perfici aliud impleri l. 8. de peric. & comm. rei vend. l. 46. ff. de act. empt. hodiè igitur quod ad donationem attinet, est perfectio ante traditionem quoad*

quoad dominium non item; quod ante rei donata traditionem ad huc donatoris est. *l. 35. §. 1. b. r. l. 6. ff. eod.* Ad præcavendas vero fraudes in immensis donationibus committi solitas, introductum est ut donationes quingentos solidos excedentes actis insinuentur libris publicis consignentur, & ad acta publica referantur *l. 34. l. 27. §. 35. §. 3. C. b. r.* per solidum intelligunt communiter Dd. aureos urganicos *Vid. Ampliss. D. Lindeman. exerc. Justin. 2. tit. de donat. ch. 10. §. 11.*

33. An verò donatio Ecclesiæ, civitati vel ad pias causas & religiosas personas facta, abq; insinuatione valeat, queritur? Non difficile autem Respondetur, cum res decisa sit expressè in *l. 19. l. 15. C. de SS. Eccles. l. 35. §. 5. vers. tantog; magis C. b. r.* nam licet magnus sit favor piarum causarum & Ecclesiarum; tamen, cum hæc solennitas propter publicam utilitatem introducta sit, referente Cujac. *C. de donat. §. in hoc consentiunt.* fraudi non pateat occasio, & veritati magis constet autoritas; ideoq; & hoc casu eam necessariam auctum; tum ob rationem in *d. l. 35. §. 5. in fin.* disertis verbis expressam; & si insinuatio fuerit omissa, non in solidum, sed tantum in superfluo vitatur *l. sancimus. 34. C. b. r. d. l. 35. §. 3. in fin. C. eod. Nov. 162. c. 2. §. 2. l. 94. de R. J.* utile enim per inutile non vitatur, ubi alterum ab altero separari potest *ut utile 42. & ibi Dyn. n. 2. de R. J. in 6. & excessus per conditionem repetitur l. 21. ff. b. r. ibiq; Glofs.*

34. Nec ramen omnis donatio excedens 500. solidos insinuatione opus habet, sed sunt casus, in quibus, quantacunq; etiam sit donationis summa, insinuatio minimè requiritur; quando scilicet donatio ab Imperatore uxori aut alij facta *l. 34. pr. verb. exceptis C. b. r. l. 19. C. de SS. Eccles. l. 26. C. de don. int. vir. & ux. l. ult. C. de quadrien. præsc.* quia in Principe nulla fraus, nullusve dolus, ob maiestatem personæ, timeri potest *Obrecht. econ. donat. disput. 2. th. 192.* Vel in Imperatorem ab alio privato collata, quæ publico instrumento comprobatur, subscripto à donatore & testibus *Nov. 52. c. 2. ibi. Cujac. auth. item à privatis C. b. r.* Vel etiam militibus à magistris militum aut pro captivis redimendis facta *l. 36. §. 1. C. b. r.* quæ lex, cum loquatur de mobilibus & moventibus taxativè, ad immobiles res non est extendenda, cum immobilia ad milites non pertineant neq; ad magistris militum, sed juxta *l. 20. §. 1. ff. de capt. & postl.*

B 3

publi-

publicantur, id est, publica fiunt, Gothofred. *in not. d. §. 1.* unde magistrorum militum castra vel regiones, quas jure belli occuparunt donare non posse notat Bald. *ad l. si quis pro redemptione. C. b. t.* plures exceptiones *vid. ap. Dd.* scil. quando quid donatum in refectionem ædium collapsarum &c. vel si res plures non uno tempore simul, sed diversis temporibus ab una persona donentur, quia tot intelliguntur donationes, quot vicibus factæ, *l. 34. §. 4. C. b. t.* ibiq; Cujas. Temporumq; diversitas, non rerum varietas diversas facit donationes Hotom. *ad d. l. §. 4. & similes.*

35. Et sic donatio semel collata & acceptata temerè non revocatur; nisi vel ob ingratitudinem donatarij; cujus ingratitudinis causa *in l. generaliter. 10. C. de revoc. donat.* recensentur quinque; neque plures admittendas esse censemus; licet multi contradicunt; si enim incertæ sunt causæ revocandæ donationis, quid opus erat enumeratione causarum? aut cur Imperator illam particulam taxativam *tantummodo* adjecit, si adhuc alias causas licet assumere? Giphani. *ad d. l. ult. C. de revoc. donat.* Competitq; hoc beneficium revocationis soli donatori, non etiam hæredibus, *l. 1. §. d. l. fin. C. de rer. don.* nisi donator coram testibus, animum revocandi declarans, morte præveniatur *arg. l. posthumus §. fin. cum l. seq. ff. de inoff. testam.* vel causam in gratitudinis movere inceperit *d. l. fin. C. de donat.* vel sibi suisq; in contractu revocationem reservavit, ut nonnulli volunt.

36. Vel revocatur ob supervenientiam liberorum *l. 8. C. de revoc. donat.* ita tamen, ut, si liberi vivo darente moriantur, donatio reconvalescat, modo præfinito à Gometz. *2. var. res. c. 4. n. 12.* Cum verò *d. l. 8.* dispositio concepta sit in specie de patrono donatore & liberto donatorio; Anne ad quemcunq; donatorem liberos non habentem porrigi & extendi possit ac debeat, an verò ad casum de quo nominatim agit sit coarctanda? perplexa & in utramq; partem ambiguo Marte agitata quaestio est. Verùm hic in fidei silentij castris milito, magis mutus quam piscis, Apollini commissurus decisionem; interim constat quod illorum opinio communior perhibeatur qui *d. l. generaliter* de donatione facta cuilibet & à quolibet accipiendam putant; quam viam prefferunt primæ notæ JCrī, quorum autoritas alicui pro ratione esse posset; Cujac. *lib. 20. O. c. 5. & in C. de revoc. donat. Myns. 5. O. 63. & 6. O. 69. Fachin. 3. contrav. 83.*

Matth.

Matth. Seeph. *cent. 2. q. 46. lit. a.* Boc. *tract. de donat. c. 3. n. 28.* & hoc, ob rationem legis generalem, quæ posita est in conjectura pietatis, quod verisimile non sit patrem extraneo donatum fuisse, si de liberis cogitasset, &c.

37. Nec hoc silentio Pythagorico prætereundum, num pater istius *l. 8.* beneficio renunciare possit? ut autem in priore varietas, ita & in hac diversitas legitur sententiarum; unde Gail. *l. O. 40. n. 11.* & Mynf. *5. O. 63. in fin.* Casaream de cisionem desiderant; & Dd. cumulum pro utraq; parte hanc quæstionem tractantium cumulatè adducunt; Nos exercitij gratia donec meliora edoceamur affirmativè patrociniū suscipimus, freti telis & clýpeis, quos subministrat Boc. *d. l.* ita tamen ut patris renunciatio non noceat liberis, quod minus suam legitimam consequi possint; res enim inter alios acta, alios non nocet, *tot. tit. C. inter alios act. vel jud. alijs non noc.*

38. Vel deniq; resolvitur illa donatio per inofficiosa donationis quærelam, facta in præjudicium liberorum legitimorum, cum scilicet parentes vel in extraneum, vel unum ex liberis chariorem immoderatè & profusè bona sua colloant, adeò ut ad cæteros liberos nihil ferè sit perventurum; quare eis constitutionibus Imperatorijs provisum est; ut si talis immensa, immodica, immoderata ac inofficiosa sit facta donatio, ut donans non retineat tantum in patrimonio, ut legitima eis, quibus debetur, relinquatur, pro parte, qua excedit legitimam revocetur, *l. 1. verb. quartam partem. l. 5. verb. debitum & l. 8. verb. pro ratione Cod. de inoff. donat.* Cuius. *5. O. 14. & in par. de inoff. donat.* Gail. *2. O. 38.* Gomez. *d. c. 4. n. 13.* Clariss. Clarus *q. 24. n. 2.* Boc. *d. tract. c. 3. n. 27.*

39. Hucusq; de propria, superest ut de non propria donatione paucis agamus; quæ non ex mera liberalitate sed sub certa causa in aliquem confertur, *l. 1. l. hoc jure 19. in pr. §. 1. §. pen. & ult. L. Aquilius 27 l. si pater 34 §. 1. ff. b. r. l. senatus 35. §. sed mortis causa & tot. tit. ff. & C. de mort. caus. donat. & tot. tit. C. de donat. ante nupt.* Boc. *d. l. c. 4. in princ.*

40. Estq; hæc donatio duplex: Vel enim mortis causa donatio est: vel non mortis causa sive inter vivos donat. *l. 1. ff. b. r.* ubi JCrus Julianus ostendit donationem propriam esse, vel non propriam, & ad non propriam donationem refert mortis causa donationem, & reli-

reliquas omnes donationes quæ non sunt simplices & absolutæ donationes; Et quod mortis causa donatio, de quâ prius dicemus, propria, siue simplex aut absoluta donatio non sit, totidem expressis verbis docet JC. Paulus, in l. 35. §. 2. ff. de mort. caus. don.

41. Definitur mortis causa donatio; quam quis metu mortis suæ in aliquem protinus donationem agnoscentem confert, ita ut non nisi morte secuta perficiatur: quam definitionem explicatam vide apud Boccr, d. tract. c. 5. alij aliter definiunt, quæ scilicet quis mortalitatis aut humanæ sortis cogitatione conterritus, ita donet, ut se potius, quam donatarium; illum verò potius quàm heredem suum habere velit, quam definitionem petunt ex l. 1. l. 35. §. 2. & senilib. ff. h. l.

42. Species hujus donationis tres recensentur in L. Julianus 2. l. mortis causa 31. §. sine vers. rursus. l. senatus. 35. §. 4. ff. de mortis caus. donat. quæ tres species omnes comprehenduntur sub verbis in definitione positis QUAM QUIS METU MORTIS; & explicantur à Dd. ita; aut fit à sano homine propter metum futuri tantum periculi vel mortis: & habet tunc suum effectum morte subsequuta. Aut fit metu præsentis periculi, & res statim fit donatarij: potest tamen revocari per donantem superato periculo, aut morte non subsequuta. Aut metu quidem mortis vel periculi quis donat, ea tamen intentione, ut res tunc demum fiat donatarij si mors invaserit donantem cit. ff.

43. Donare hoc modo potest, quicumq; & testamentum facere, licet non faciat, l. 25. ff. h. l. & ibi Duar. c. 2. Andr. Rauchbart. p. 1. q. 32. n. 8. filius familias tamen, cui ne permittente quidem patre, testamentum facere licet, donare mortis causa non prohibetur, si expressus patris consensus accedat, qui milite existente filio, necessarius non est d. l. tam is. §. 1. l. Marcellus ff. h. l. l. filiusfam. ff. de donat. & l. qui in potestate ff. de testam. hinc pupillus tutore authore, mortis causa non rectè donat, l. 1. §. 1. ff. de tut. & ration. distr. minorem verò absq; curatoris consensu donare posse tradunt Welen, in par. hic. n. 4. & Fach. 5. contro. 6. per §. fin. Inst. qui & ex quib. caus. manum. non poss.

44. Hic quoq; ingredi placet labyrinthum controversæ questionis, An donatio causa mortis per procuratorem fieri possit? Quod non

non possit jam olim de jure responsum esse in Scabinatu Lipsico testes sunt locupletes D. Modest. Pastor. p. 2. 99. 55. & D. Moller. l. 1. semestr. c. 5. n. 5. & 12. Quorum hic duo præjudicia simpliciter pro hac sententia adducit; ille, sic factas donationes invalidas esse existimat, si mandatum donandi sufficiens probari nequeat, sufficiens verò ita demum hoc casu haberi, si in mandato eadem solennitas observata fuerit quæ in donatione mortis causa requiritur, id est, si donator in præsentia 5. testium mandatum procuratori dederit, & procurator deinceps coram 5. testibus vel apud acta donationem expediverit juxta l. fin. C. b. t. & varia jura alia; Verum utut hæc sese habeant, contrariam tamen sententiam approbari ab interpp. video; Videatur Andr. Rauchbart. p. 2 q. 16. per tot.; ejusdemq; quæst. 32. part. 1. ubi non perplexè sed prolixè tractat quæstionem utrum mulier Imp. Saxon. absq; curatore mortis causa donare possit? ad quem lectorem remissum volo, ne crambem ab eo & alijs coctam pulcherrimè, recoquam miserrimè.

45. Donari potest, siue mortis causa capere permittitur omnibus, qui legata accipere non prohibentur, l. omnibus. 9. l. 35. ff. b. t. Rauchbart. d. l. siquidem hæc à nonnullis juris interpretibus legatis adæquabatur l. Marcellus. 15. l. 37. ff. b. t. cum autem hoc controversum & dubium erat; ideò Justin. omnem dubitationem sustulit, & sibi juris hujus introductionem tribuit; quare jam per omnia ferè hæ donationes ad Exemplum legatorum redactæ sunt § 1. Inst. de donat. l. ult. C. de donat. caus. mort. Nov. 87. proindeq; Lex Falcidia tam in hisce donationibus quàm in legatis locum habet, l. 5. l. 12. C. ad L. Falcid. l. 2. in fin. C. de mort. caus. don. l. 1. §. si quis ff. quod legat. particula ferè inquit quibusdam casibus, etiam nunc differentiam legatorum & mortis causa donationem mansisse, quos casus expositos vid. ap. Amplifs. Dn. D. Lindeman. in exerc. Justin. exerc. 2. tit. de don. th. 7. Crispin. in not. ad d. §. 1. Inst. b. t. lit. d. qui verò legata accipere prohibeantur vid. apud Schneid. hic n. 11. & 12.

46. Materia hujus donationis planè eadem est quæ propriæ & simplicis, nam quæ inter vivos donari possunt, multò magis in ultima voluntate arg. tit. Instit. de Leg. Euf. Can. toll. quare cum supra de ea sit paulò fufius dictum, malo B. L. remittere ad th. 27. & seqq. quam crambem bis coctam hic reponere.

C

46. Con-

47. Constituitur hæc donatio aliquando sub conditione, ut puta, si non convaluerit donator; interdum purè, sed ita ut sub conditione resolvatur *l. 2. ff. b. t. & requiritur ad ejus constitutionem, 1. expressa mentio mortis: nam aliàs præsumitur donatio simplex inter vivos l. seja. 42. §. 1. in fin. ff. b. t. §. 1. Inst. b. t.* 2. ut fiat coram quinque testibus *l. fin. C. b. t.* hi namque si adsint, insinuatione non est opus, utcumque; etiam excedat summam 500. solidorum; si verò quinque testes deficiant, ut donatio valeat, insinuatio accedere debet, Schneid. §. 1. *Instit. de mort. caus. donat. num. 14.* Bachov. *ad Treutl. d. disp. 19. th. ult. lit. e.* aliter Treutler. qui in contrariam sententiam inclinare videtur. 3. ut tam in donantis quam donatarii præsentia fiat, *l. 38. ff. b. t.*

48. An vero hæc donatio ea lege fieri possit ut nunquam revocetur dubitatione haud caret; Affirmatæ conclusioni patrocinantibus calculum damus, moti apertissimis juris textibus *in l. 13. in fin. ff. b. t.* ubi Julianus *sic quod, potest donari mortis causa, ut nullo casu sit ejus repetitio*, id est, nec si convaluerit donator, quæ verba repetit J.C. Paulus *in l. 35. §. 4. in fin. eod. tit. Novell. 87.* & hanc sententiam amplectuntur Ciphani. atque Coras, *in l. ubi 27. ff. de mort. caus. donat.* & Anton. Fab. 45. *error. pragmat.* quos secutus novissimè Clariss. D. Hunn. *in resolut. ad Treutl. disp. 19. th. 9 q. 57.* Difs. Schneid. Boeer. Fachin. & alij.

49. Fit hæc donatio ideò, ut morte insecuta tandem perficiatur *l. 32. ff. b. t.* licet enim interdum ita detur mortis causa, ut statim accipientis res fiat, non tamen prius quàm donatoris mors insequatur, perfecta videtur, *d. l. 32. & l. 29. ff. eod.* effectus hujus donationis consistit in eo, ut mortuo donatore, ipso jure res donata, donatario acquiratur, etiamsi non sit tradita à defuncto *l. 37. ff. b. t.*

50. Revocatur hæc donatio pœnitentia donatoris *l. qui mortis causa. 30. ff. b. t.* item donatore reconvallescente aut effugiente periculum *l. 2. & ibi gloss. in verbo accipientis ff. eod.* terriò, mortè donatarii modò ea vivo donatore contingat, *l. cum quis 12. ff. de condi. caus. dat. l. non omnis. ff. de R. C.* quibus addi solet, quod etiam per crimina capitalia post declaratoriam sententiam irrita fiat hæc donatio, *l. si aliquis. 7. ff. b. t.* neque dubitandum an in hac donatione beneficio *l. si unquam. 8. C. de revoc. donat.* locus sit? siquidem re-

voca-

vocatur pœnitentia etiam non susceptis liberis; quod si non fuerit revocata à patre, non revocatur à liberis postea susceptis nisi pro ratione falcidiz, quæ tam in hisce donationibus quam in legatis locum habet, uti dictum thesi 45. Et hæc de donationibus mortis causa.

51. Succedit jam altera improprie donationis species: scilicet non mortis causa donatio; quam quis sine mortis suæ metu in aliquem sub causa inter vivos confert: quippe omnis donatio, quæ fit sub causa absq; metu mortis non est mortis causa donatio, quod omni caret dubio.

52. Etq; hæc donatio rursus duplex; aut enim fit causa nuptiarum; aut absq; nuptiarum causa; quarum neutra propria sive simplex donatio est; illa, quia fit sub aliqua causa videlicet nuptiarum, quibus non securis evanescit, *l. cum veterum. 15. & seq. C. de donat. ant. nupt.* cujus species tres recensentur, quarum prima nuncupatur sponsalitia largitas, vel dotis constitutio, vel donatio propter nuptias; quæ uno communi nomine Cujacius vocat sponsalia *in par. C. de donat. ant. nupt. in fin.* & generaliter accepto vocabulo, *sponsalitia largitas*, comprehendit has tres sub se species; sumitur enim pro dote in *l. 4. C. de secund. nupt. l. prædia. 8. C. de prædijs min.* pro donatione propter nuptias in *Nov. 22. c. 18. & seq. ibi, aut sponsalitia largitas*, item *c. 20. ibi, sponsalitiâ vero largitatem & c. seq. ibi, neq; super sponsalitiâ largitate & c.* proprie tamen & specialiter hæc inter se differunt.

53. Sponsalitia largitas est donatio, quæ fit à patre sponsi in sponsam, aut contra; & non securis nuptijs, si culpa accipientis, evanescit: si verò sponsi aut sponsæ morte, quod datum est à parte sponsi, osculo interveniente, pro parte dimidia per defuncti hæredes repetitur. Quod verò à parte sponsæ datum est, interveniente vel non interveniente osculo, totum infirmatur; quod verò donatio rectè appelletur constat ex *l. si ante 8. ibi donavit, & duabus. lib. seqq. l. cum veterum. 15. & seq. C. de donat. ant. nup.* ex quibus, in primis duabus postremis & reliqua desumpta sunt.

54. Reberat hîc quispiam sponsalitiâ largitatem esse quandoq; propriam donationem *l. 1. §. fin. ff. de donat. l. 8. & seqq. C. de donat. ant. nupt.* Ergo non evanescere secundis nuptijs, maleq; re-

ferri ad non proprias donationes; Verum hic Disting: inter jus
vetus & novum; olim quidem donatio celebrata inter sponsum &
sponsam quandoq; propria fuit; sed hodiè semper intelligitur fie-
ri contemplatione futuri matrimonij *l. 15. C. d. t.* & distinguitur à
donatione propter nuptias, quod hæc fiat propter dotis dationem:
illa non item *§. sed nos plenissimo, Inst. de donat. l. ult. §. sancimus C. d. t.* item quod hæc sit à sola parte mariti; illa verò & à parte mariti
& à parte uxoris fieri potest, *d. l. 15. in fin. C. de donat. ant. nupt.*

55. Dotis constitutio est donatio quæ à parte uxoris ad susti-
nenda facilius matrimonij onera in virum vel ante vel post nuptias
confertur; donatio appellatur in *l. ult. §. 1. ibi propter dotis donatio-
nem C. de don. ant. nupt.* dixi præterea, quæ à parte uxoris, non dico
ab uxore; ideò, quia dos quandoq; etiam ab alio, quàm uxore, ma-
rito datur *l. si constante. 19. C. d. t. l. 9. C. de pact. convent.* unde dos
quæ ab alio, quàm uxore datur, vel est profectitia, vel adventitia,
*l. 5. in princ. & §. si quis certam 9. vers. ult. ff. de jur. dot. Ulpian. in
fragmentis tit. 6.*

56. Profectitia dos est, quæ à patre profecta est, de bonis vel
facto ejus: quam scilicet vel ipse pater, aut avus ex bonis suis dedit,
vel quæ ab alio administrationem habente data est ex bonis patris
aut avi, vel etiam quàm extraneus intuitu & occasione patris ex bo-
nis suis proprijs dedit, *d. l. 5. ff. de jure dot.*

57. Adventitia dos est, quæ aliunde, quàm à patre aut ejus in-
tuitu datur Ulpian. in *fragment. d. l. quæ distinctio bene adverten-
da, habet etenim suos in distinctis membris diversos effectus, Dd. in d. l. 5. ff. de jur. dot.* quia profectitia dos in collationem venit, sed
adventitia non item *l. 1. l. 3. ubi Dd. ff. de collat. l. un. §. videamus C. de rei uxor. act.* aliæ differentiæ passim occurrunt in libris juris, præ-
sertim sub *tit. ff. de jur. dot. & tit. solut. matrim.*

58. Ex his satis liquet qui constituere dotem possint; & licet
simplex donatio inter parentes & liberos in sacris eorum constitu-
tos, irrita sit, de quâ suprâ, dotis tamen causa filiabus rectè donant
parentes, *l. Pomponius. 35. ff. fam. ercisc.* hæc quippe non simplex do-
natio *l. 20. §. ad hæc cum ante nuptias C. de collation.*

59. Res verò omnes quæ in commercio sunt in dotem dari
possunt etiam incorporales *l. 7. §. 2. & 3. de jur. dot. l. 6. ff. sol. ma-
trim.*

trim. & similibus: imò & vestes, & res pretiosæ, quas pater nuptiarum tempore filia donavit in dotem dantur, adeoq; filia & has sicuti ipsam dotem conferre tenetur Gail. 2. O. 91. n. 5. & 6. An vero res alienæ in dotem dari possint, eleganter & prolixè disputat Bachov. in not. ad Treutl. vol. 2. disp. 7. th. 4. lit. c. quem adi. Regulariter tamen feudum in dotem dari nequit, per §. donare, qualit. olim feudum alienatur, & tit. de probib. feud. alien. A fæmina autem ipsa feudum quod tenet in dotem marito dari posse, ex Dd. tradit Wurmb. in Obs. pract. tit. de feud. obs. 19. neq; enim hæc datio vera alienatio est, cum jus fæminæ præsertim post l. 30. C. de jur. dot. maneat integrum, nec quicquam inde præjudicij inferatur domino, cum aliàs feudum fæmineum magis à servitijs soleat esse liberum, & utiq; per alium servitium præstari possint: Erit autem procul dubio consensus domini necessarius, si pacta delucranda dote interponantur vid. 2. F. 13. & 16. Hartm. Pistor. 2. q. 37. Fachin. 7. contr. 78. Bachov. d. l. lit. c.

60. Constituitur dos varijs modis, vel ultima voluntate, vel inter vivos, vel æstimata vel inæstimata, etiam indefinitè promissa; adeò ut nec insinuationem requirat, licet excedat 500. solidorum quantitatem, l. ult. §. 1. & ibi Cyn. num. 4. C. de jur. dot. Cujac. ad Nov. 119. neq; obstat auth. eo decursum C. de donat. ant. nupt. hæc etenim loquitur non de dote, sed donatione propter nuptias, quæ separata species est à dote & alijs donationibus; à separatis autem mala fit illatio l. 20. ff. de minor. Everhard. in topic. loc. à separatis; potiusq; de diversis diversum jus statuendum, arg. l. 2. §. idem Julianus ff. de eo quod cert. loc. quod autem d. auth. de donatione propter nuptias loquatur, constat ex eo quod desumpta est ex Nov. 119. quæ est de donatione propter nupt.: & perperam inscribitur, ut sponsalitia largitas &c. rectè verò de donat.: propter nuptias Cuiac. ibid. Duaren. ad tit. solut. matrimon. c. de donat. propt. nupt. in fin.

61. Plura de dote; qualem videlicet jus mulier in dote cauta, numerita & opinata contra mariti creditores habeat? de quò Andr. Rauchbart. p. 2. q. 30. per tot: satis solida ac notatu dignissima tradit; ut & alias infinitas quæstiones consultò prætereo, cum hæc materia huc propriè non pertineat, & alias adeò sit diffusa, ut vix peculiari disputatione includi queat.

62. Hoc saltem hic de ea superpondij loco addo, quod dos pro-
fectitia uxore mortua ad patrem revertatur *l. 6. § ibi Gothofr. ff. so-
lut. matrim. l. 4. C. eod.* An verò hoc indistinctè obtineat siue liberi
sint superstites siue non? velitatio est non novissima, sed antiquissi-
ma, non levissima sed profundissima & argumentosissima, inter
utriusq; juris interpp. acutissimè disputata, neq; hodiè rarissima,
sed frequentissima: olim enim inter Bulgarum & Martinum agita-
ta; quorum ille, affirmativam propugnavit, cujus sententiam conti-
nere veritatem Evangelij ait Cyn. in *l. 4. C. solut. matrim.* verio-
remq; pronunciat eam esse, Odofred. *ibid.* eandemq; probat Ca-
strenf. *l. 40. sol. matrim. n. 5.* Barr. *ibid. n. 28.* Salicer, *d. l. 4.* qui ait,
eam omnes sequi; novissimè Anton. Fab. *13. conject. l. 5. seqq.* Hic ve-
rò, Martinus sc. dotem penes maritum remanere liberis superstitibus
defendit, quem etiam multos sequuti fuerunt, Nos opinionem Bul-
gari de jure veriolem esse nulli dubitamus, per textus aliquam mul-
tos, qui simpliciter & distinctè filia in matrimonia defuncta, dorem
ad patrem reverti statuunt, velut in *l. 6. ff. d. t. jure dot. l. 6. C. eod.*
l. 10. solut. matrim. l. 4. C. eod. l. 81. pro socio l. 2. C. de bon. que lib. l. 13.
C. de negot. gest. l. ult. in pr. rem rat. haberi l. 17. ad SCtum. Veliejan.
l. 6. de collat. l. 71. de evict. l. 26. §. 2. de pact. dotalibus & sparsim in ll.
alijs vide omninò subtilissimi ingenij Jctum. Remh. Bachov. in not.
ad Treutl. vol. 2. disp. 7. th. 11. lit. c. Rauchbart. p. 2. q. 18. n. 39.

63. Interdum etiam constante matrimonio dos repetitur, si
enim maritus ad inopiam vergat, quocunq; modo facultatibus laba-
tur, uxori constante matrimonio dotem repetere licet *l. 24. solut.*
matrim. l. ubi 29. & 30. C. de jur. dot. perveniente tamen marito ad
meliorem & pinguiorem conditionem dos restituatur: quoniam
ut vulgò dicitur, res facilè redit ad suam naturam, & exactio hæc
dotis planè extraordinaria & irregularis est, cum aliàs dos penes
maritum esse debeat, tam jure civili, quam Saxonico. Rauchbart.
p. 1. q. 23. n. 5. & seqq. & hæc paucula de dotis constitutione dixisse,
sufficiat:

64. Sequitur donatio propter nuptias, quæ à parte mariti vel
ante vel post nuptias in uxorem propter dotis donationem confer-
tur; quam cum non ipse maritus solum, sed & pro eo quilibet alius
in uxorem conferre potest, Nov. 119. in *pr. l. 19. C. de don. ant. nupt.*
ideo

ideo dixi à parte mariti; reliqua verba desumpta ex *l. ult. in pr. & §. sanctimus C. d. r. d. Nov. 119.* habet hæc donatio in diversis locis diversa nomina, in Flandria vocatur Duaria: in Sabaudia dicitur Dotarium: in Francia appellatur aliàs Doarium: Vocatur etiam Dotalitium, ut in *c. plerumq. de donat. int. vir. & uxor. ubi glossa super verb.* Dotalitium. item Panormitan: & alij Canonistæ. Dicitur quoq; Antipherna in *l. 20. in pr. C. de don. ant. nupt.* vulgò & Germanicè appellatur ein *Gegenvermächnung* oder *Leibgeding.* & hæc doti comparatur *§. ult. Inst. de donat.* dosq; mariti vocatur, constituta ad æqualitatem dotis & donationis propter nuptias inducendam *l. ex morte, auth. æqualitas. C. de pact. convent. l. ult. & auth. dos data C. de don. ant. nupt. Nov. 97. c. 1. & 38.* quæ tamen æqualitas hodiè non observatur *Gail. 2. O. 78. Clar. d. §. donatio. q. 16.*

65. Hæc donatio fictione juris etiam absq; traditione *Wesf. in §. est & in fin. Inst. de donat. d. auth. dos. data. C. d. r.* rem uxoris facit, ut hypotheca potius videatur, *l. fin. cum auth. seq. C. de donat. ant. nupt. Nov. 61.* insinuationemq; hodiè desiderat, si excedat 500. solidos, quæ tamen omissa periculum viro creat, non uxori *l. ult. §. simili C. de jur. dot. Novel. 127. l. minoribus C. de donat. ant. nupt. vid. Nov. 119. c. 1.* Cujac. verò existimat hanc donationem penitus hodiè, ex usu sublata, & receptam esse donationem, quæ datur favore & respectu matrimonij, quæ fit alteri conjugum à parente vel extraneo conjugij non conjugis nomine *Cujac. lib. 5. O. c. 4. in fin. consentit Clar. 4. sent. §. donatio q. 11. & 10. n. 2. adde eundem Cujac. 2. feud. 9. Althus. lib. 1. §. R. c. 36.* & tantum etiam de non propria donatione, quæ fit causa nuptiarum.

66. Dixi autem thes. 52. aliam quoq; non mortis causa donationem fieri absq; nuptiarum causa de qua jam ut agamus ratio methodi postulat; diciturq; remuneratoria, quæ fit vel ob præteritam causam, vel futuram; illic, ut si donem quid alicui quod me defenderit, vel ab hostibus & latrunculis eripuerit *l. si pater 34. §. 1. ff. de donat. vel erudierit. l. Aquilius 27. ff. eod.* hæc quoq; inter patrem & filium valet, *Gail. 2. O. 38. item inter conjuges Myns. cent. 2. O. 33. Gail. 2. O. 75. Clar. d. q. 16. & 17.* interim merita, ob quæ fit hæc donatio sunt exprimenda, *d. l. Aquilius de donat. Myns. c. 4. O. 75. Clar. d. l. q. 3.* Quod si princeps aliquis donet alicui ob bene merita castrum, vel quid

quid aliup, postea verò idem illud alteri bene merito donet; horum donatariorum posteriorem præferendum esse docet Gail. 2. O. 55.

67. Ob futuram causam fit donatio hæc, ut si decem tibi donem ut Stichum emas l. 2. §. *Tuis de donat.* vel servum manumittas l. *Arist. 18. §. 1. de donat.* vel ut invicem quid mihi des, quæ vicissitudinaria donatio & reciproca dicitur, de qua Clariss. Clar. 4. sent. q. 2. in fin.

68. Deniq; dicendum restat quibus remedijs res donatæ petantur; & primò circa donationem propriam notandum, si res nondum tradita sit, eamq; donator tradere recuset, vel ex stipulatu agendum esse, si nimirum donationi stipulatio inserta fuerit Nov. 162. c. 1. l. *si quis argentum 35. §. 1. C. de donat.* Giphani. *ibid. n. 14* vel conditione ex lege, si nudo pacto sit perfecta donatio, d. Nov. c. 1. vers. *Et sancimus ibig.* Cujac. Coras. 3. misc. c. 15. Duar. *de donatione c. 7.* sed duntaxat in tantum, quantum facere potest l. 12. l. 33. in pr. *de donat. l. 19. §. fin. de re judic. l. 28 ff. de R. 7.* ne ob nimiam liberalitatem, in imam conijciatur egestatem, d. *lib.* nec tenetur etiam donator ad evictionem licet doli actione conveniatur, si dolo rem alienam donaverit l. 18 §. *fin. ff. de donat.* nisi nominatim promiserit evictionem l. 2. C. *de evict.*

69. Circa impropriam sive mortis causa donationem non inconsultè quæritur, quâ actione donatarius uti possit, ad consequendam rem sibi donatam mortuo donatore? Existimamus eum rei vindicatione; aut publiciana in rem actione; vel utili actione personali ex testamento experiri posse. arg. §. *nostra autem Inst. de leg. juncto §. mortis caus. Inst. b. t.* Econtra donatorem revocata donatione (tum enim ipso jure rei donatæ dominium ad eum revertitur l. *si mortis l. non videtur ibi gloss. de mort. caus. don.*) fructus perceptos ac percipiendos, à tempore factæ donationis l. *cum quis ff. de cond. caus. dat. caus. non sec.* refusis necessarijs vel utilibus impensis, vel per utilem rei vindicat: vel conditione ex lege à donatorio repetere posse ex l. *his ibig.* Gloss. *verb. actionem C. de revoc. donat.* concludimus.

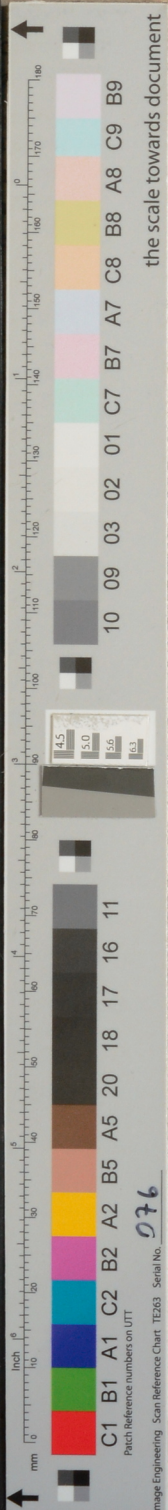

riti; reliqua verba desumpta ex *l. ult. in pr. §. 1. v. 119.* habet hæc donatio in diversis locis di-
andria vocatur Duaria: in Sabaudia dicitur Do-
ppellatur aliàs Doarium: Vocatur etiam Dora-
mg. de donat. int. vir. §. uxor. ubi gloss super verb.
anormitan: & alij Canonistæ. Dicitur quoq; An-
pr. C. de don. ant. nupt. vulgò & Germanicè ap-
ermachnung oder Leibgeding. & hæc doti compa-
onat. dosq; mariti vocatur, constituta ad æqua-
nationis propter nuptias inducendam *l. ex morte,*
le pact. convent. l. ult. §. auth. dos data C. de don.
1. §. 38. quæ tamen æqualitas hodiè non obser-
Clar. *d. §. donatio. q. 16.*

ratio fictione juris etiam absq; traditione Wes. *in*
de donat. d. auth. dos. data. C. d. r. rem uxoris fa-
potius videatur, *l. fin. cum auth. seq. C. de donat.*
sinuationemq; hodiè desiderat, si excedat 500.
omissa periculum viro creat, non uxori *l. ult. §.*
Tovel. 127. l. minoribus C. de donat. ant. nupt. vid.
verò existimat hanc donationem penitus hodiè,
receptam esse donationem, quæ datur favore
onij, quæ fit alteri conjugum à parente vel extra-
conjugis nomine Cujac. *lib. 5. O. c. 4. in fin. con-*
§. donatio q. 11. §. 10. n. 2. adde eundem Cujac. 2.
1. J. R. c. 36. & tantum etiam de non propria do-
sa nuptiarum.

thel. 52. aliam quoq; non mortis causa donatio-
narum causa de qua jam ut agamus ratio metho-
q; remuneratoria, quæ fit vel ob præteritam cau-
lic, ut si donem quid alicui quod me defenderit,
at unculis eripuerit *l. si pater 34. §. 1. ff. de donat.*
ilius 27. ff. eod. hæc quoq; inter patrem & filium
item inter conjuges Myns. *cent. 2. O. 33. Gail. 2.*
§. 17. interim merita, ob quæ fit hæc donatio sunt
quilius de donat. Myns. c. 4. O. 75. Clar. d. l. q. 3.
quis donet alicui ob benè merita castrum, v-
quid